

Przestrzeń publiczna – jak ją chronić i użytkować?

Czas trwania zajęć: 3 spotkania x 45 minut

Cel ogólny – rozumienie, czym jest przestrzeń publiczna jako dobro wspólne;

Cele operacyjne – uczniowie szkół ponadgimnazjalnych:

- definiują, czym jest przestrzeń publiczna,
- analizują uwarunkowania społeczno – przestrzenne i kulturowe w miejscu swojego zamieszkania i przebywania,
- badają problemy związane z planowaniem, projektowaniem środowiska swojego zamieszkania i poruszania się,
- rozwijają analityczne, twórcze i krytyczne myślenie,
- rozwijają umiejętność pracy w zespole,
- formułują wnioski.

Metody i formy pracy: praca w grupach, mapa mentalna, metoda 635, dywanik pomysłów.

Pomoce dydaktyczne: małe kartki samoprzylepne, arkusze papieru (flipcharty), pisaki.

Przebieg zajęć

Część I (45 min)

Czym jest przestrzeń publiczna?

1. Pierwsze zajęcia osoba prowadząca zaczyna od postawienia pytania: Czym jest przestrzeń publiczna? (jak uczniowie rozumieją to pojęcie?)

Wszyscy uczestnicy zajęć otrzymują małe samoprzylepne kartki i każdy zapisuje na jednej z nich, jak rozumie pojęcie *przestrzeń publiczna*. Prowadzący prosi 2 uczniów o zebranie kartek i przyklejenie ich na arkuszu papieru lub tablicy. Następnie uczniowie pod kierunkiem prowadzącego porządkują definicję.

2. W wyniku ćwiczenia powstaje mapa myśli (mapa mentalna, mapa mózgu) pojęcia przestrzeń publiczna. *(W definicji „przestrzeni publicznej” powinny zostać wymienione przez uczniów takie elementy, jak: elementy przyrody ożywionej i nieożywionej, budynki i budowle, urządzenia uliczne, wypoczynkowe i sportowe, informacyjne i reklamowe, usługowe. Ponadto prowadzący zajęcia może zaznaczyć, że przestrzeń publiczna jest dobrem wspólnie użytkowanym, celowo kształtowanym przez człowieka – podporządkowana społecznym zasadom i wartościom, powinna służyć zaspokojeniu potrzeb społeczności ją użytkującej. Osoba prowadząca zajęcia może uzupełnić czy skorygować sformułowaną przez uczniów definicję.)*

Czas na wykonanie ćwiczenia (p.1-2): 10 minut.

3. W dalszej części zajęć prowadzący stawia pytania (dobrze byłoby zapisać je na tablicy):

W jaki sposób w mieście przestrzeń publiczna wpływa na młodego człowieka?

(Jak go kształtuje?) Co należy zmienić, poprawić? (W jaki sposób?)

Zanalizujcie problem i przedstawcie swoje propozycje, korzystając z kart pracy – Formularz 635.

Uczestnicy zajęć zostają podzieleni na grupy (np. zespół 30 osób: 5 grup x 6 osób) i analizują problem, wykorzystując karty pracy techniki twórczego myślenia 635 (załącznik nr 1).

Prowadzący zajęcia objaśnia uczestnikom technikę 635, po czym przystępują do realizacji zadania.

Czas pracy w grupach: 15 minut.

Po wykonaniu zadania liderzy grup prezentują efekty pracy.

4. Podsumowanie – dyskusja na podstawie efektów pracy grup i wyłonienie najciekawszych, ale zarazem najbardziej realnych propozycji rozwiązań problemu (rozwijamy myślenie twórcze i krytyczne młodzieży).
(czas: 10 minut)

5. Polecenie dla grup na zakończenie zajęć: Proszę sformułować hasło wzbudzające zainteresowanie mieszkańców miasta przestrzenią publiczną (uczniowie zapisują hasła na kartkach i przyklejają na arkusz papieru lub tablicę; hasła te zostają odczytane; zostaną wykorzystane w pracy zespołów na następnych zajęciach).

6. Zadanie domowe

Korzystając z różnych źródeł informacji (np. Internet, słowniki, encyklopedie):

a) zapoznaj się z pojęciem dziedzictwo kulturowe,

b) wyszukaj dobre przykłady przestrzeni kulturowej (z kraju i ze świata).

(p.5-6: 10 minut)

Opis metody pracy do punktu 2. w części I

Mapa pojęciowa - zwana też „mapą mentalną”, „mapą mózgu”, „mapą myśli” i „mapą pamięci”. Służy do wizualnego opracowania pojęcia z wykorzystaniem rysunków, symboli, wycinków, krótkich słów, zwrotów i haseł. Za pomocą tej metody można definiować pojęcia, rozwiązywać problemy, planować działania, a także wykorzystać ją do pracy w grupach. Stosując tę metodę, przedstawiamy cel lekcji, np.: Dzisiaj spróbujemy zdefiniować pojęcie „przestrzeń publiczna”. Następnie rozdajemy uczniom kartki formatu nie mniejszego niż A4. Zadaniem uczestników zajęć jest zdefiniowanie/przedstawienie tego pojęcia w formie graficznej. Główne hasło (zagadnienie) należy umieścić w samym środku mapy, a zagadnienia pochodne promieniście od niego we wszystkich kierunkach, dalej je rozbudowując przez dodawanie powiązanych z nimi skojarzeń (aspektów). Przy rysowaniu map pamięci należy posługiwać się strzałkami, liniami, używając różnych kolorów. Po wykonaniu zadania wieszamy wszystkie kartki w widocznym miejscu i prosimy ich autorów o komentarz. Wspólnie wybieramy istotne cechy pojęcia.

(Opracowanie opisu metody na podstawie materiału pdf.: Piekarczyk E., *Aktywizujące metody i techniki w edukacji....Referat.*)

Formularz do pracy techniką 635

Problem:

1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18

Załącznik nr 1 do punktu 3. w cz. I

Technika twórczego myślenia 635

Wykorzystywana do zadań wymagających twórczego rozwiązywania problemów.

6 osób wypisuje na formularzu

3 pomysły rozwiązania danego problemu

5 razy podaje formularz sąsiadowi

Uczestnicy pracują w sześciuosobowych zespołach (w kręgu albo wokół stołu). Każdy uczestnik danego zespołu otrzymuje formularz 635 i zapisuje na nim 3 pomysły rozwiązania danego problemu. Następnie swój formularz podaje sąsiadowi z lewej strony, a odbiera formularz podany przez sąsiada z prawej strony. Wpisuje własne kolejne 3 pomysły (nie powtarza się już zapisanych, ale można modyfikować sformułowane przez inne osoby). Formularze krążą w kręgu (w obrębie jednej grupy) osób pięciokrotnie.

Następnie uczestnicy w każdej grupie przystępują do pracy nad całością zebranego materiału. Dokonują wyboru 6 najlepszych pomysłów rozwiązania problemu i prezentują na forum.

(Opis metody na podstawie: Kubiczek B., Metody aktywizujące. Jak nauczyć uczniów uczenia się?, Opole 2007, s.95 - 96)

Część II (45minut)

Jak wykorzystać przestrzeń publiczną, by chronić dziedzictwo kulturowe i zachęcać młodzież do korzystania z jej dóbr?

1. Prowadzący nawiązuje do poprzednich zajęć – przypomnienie problematyki (pojęcie przestrzeni publicznej; określenie, co należy poprawić, by przestrzeń publiczna była jak najlepiej wykorzystywana w celach edukacyjnych dla młodzieży i przez młodzież). (czas: 5 minut)
2. Prowadzący odwołuje się do zadania domowego i upewnia się, czy młodzież rozumie pojęcie *dziedzictwo kulturowe*. Jeśli nie, to wraz z uczestnikami (w krótkiej dyskusji) formułuje definicję pojęcia.
3. Po wprowadzeniu pojęcia dziedzictwo kulturowe uczestnicy zostają podzieleni na 5 grup (np.: 5 grup x 6 osób) i będą pracować metodą *dywanik pomysłów* (opis metody w załączniku nr 2)

Polecenie:

W grupach zanalizujcie problem: Jak wykorzystać przestrzeń publiczną, by chronić dziedzictwo kulturowe i eksponować je w celu edukowania młodzieży, jednocześnie stwarzając warunki zachęcające młodzież do korzystania z tych dóbr (edukacja młodzieży i pożyteczne spędzanie wolnego czasu)?

Pracujcie w zespołach, tworząc *dywanik pomysłów* (prowadzący objaśnia uczniom metodę pracy).

Odnieście się do znanego Wam miejsca w mieście, wg przydziału określonego poniżej:

(Jak wykorzystać...?)

-grupa I - plac lub skwer

-grupa II - główna ulica lub deptak

-grupa III - opuszczony, zaniedbany budynek

-grupa IV - historyczna architektura w dzielnicy miasta lub Stary Rynek (starówka)

-grupa V - przestrzeń wokół wybranego elementu architektonicznego kultury (np. muzeum, biblioteka, teatr...)

Biuro projektu

pl. Kolegiacki 17 | pok. 416
61-841 Poznań

tel. 61 878 57 35 | 61 878 56 80

e-mail wspolna-nie-niczyja@fr.org.pl

Na grupowych dywanikach pomysłów uczniowie zapisują (przyklejają) hasła z poprzednich zajęć.
(Przydział zadań i omówienie techniki – 10 minut, praca w zespołach 20 minut)
4. Prezentacja efektów pracy grup i omówienie (15 minut). Wnioski.

Opis metody pracy do punktu 3. w części II (załącznik nr 2)

Dywanik pomysłów

Dywanik pomysłów jest metodą dyskusji w grupach, połączoną z wizualizacją propozycji rozwiązań problemu. Podczas pracy tą metodą można dokonać hierarchizacji sposobów rozwiązania problemu, wybierając rozwiązanie akceptowane przez większość uczniów.

Sposób przeprowadzenia metody:

- Nauczyciel przedstawia uczniom problem, który ma być przedyskutowany na lekcji.
- Dzieli uczniów na grupy i określa czas tworzenia dywanika pomysłów.
- Każda grupa otrzymuje arkusz papieru (na nim będzie tworzyć dywanik pomysłów) i samoprzylepne kartki.
- Uczniowie (indywidualnie) na kartkach wypisują pomysły – rozwiązania problemu. Na jednej kartce jest zapisany tylko jeden pomysł.
- Na dużych arkuszach papieru („dywanikach”) uczniowie przyklejają kartki z zapisanymi własnymi pomysłami.
- Grupy zawieszają swoje dywaniki w widocznym miejscu. Liderzy przedstawiają pomysły swoich grup.

(Opis opracowany na podstawie: www.ceo.org.pl/sites/beta.serwisceo.../k1_e6_dywan_pomyslow.pdf)

Biuro projektu

pl. Kolegiacki 17 | pok. 416
61-841 Poznań

tel. 61 878 57 35 | 61 878 56 80

e-mail wspolna-nie-niczyja@fr.org.pl

Część III (45 minut)

Jak wykorzystać przestrzeń publiczną, by chronić dziedzictwo kulturowe i zachęcać młodzież do korzystania z jej dóbr?

1. Osoba prowadząca dzieli uczniów na zespoły (np. 5 grup x 6 osób).

2. Zadanie dla zespołów:

Zaplanujcie zagospodarowanie wybranego miejsca w przestrzeni publicznej tak, by uwzględnić:

- zapewnienie dostępności przestrzeni zarówno dla młodzieży, jak i dla osób starszych (!),
- ochronę tradycji miejsca oraz wartościowych obiektów,
- wspieranie tradycji lokalnej, lokalnej kultury,
- zachowanie równowagi między nowoczesnymi elementami (obiektami) a przestrzenią historyczną,
- respektowanie dobra ogólnego - dostrzeganie problemów innych uczestników przestrzeni publicznej,
- zagwarantowanie wygody i bezpieczeństwa użytkowania przestrzeni,
- likwidację barier dla osób niepełnosprawnych,
- dbałość o estetykę miejsca (np. zieleń, urządzenia reklamowe i informacyjne, drogowe i techniczne)
- przeciwdziałanie oszpecaniu przestrzeni publicznej.

Zwracamy uczniom uwagę, aby zagospodarowywane w przestrzeni publicznej miejsce wiązało się z pojęciem dziedzictwa kulturowego i stanowiło istotny w przestrzeni element dla historii czy tradycji lokalnej.

Zespoły pracują, przygotowując plany zagospodarowania przestrzeni na arkuszach papieru – flipcharty.

3. Ćwiczenie w grupach na podsumowanie – polecenie:

Opracujcie ulotkę edukacyjną dla mieszkańców miasta zawierającą określone w punktach zasady użytkowania przestrzeni publicznej (np. 10 zasad użytkowania przestrzeni publicznej lub recepta na użytkowanie przestrzeni publicznej; można uwzględnić także hasła reklamowe lub formę wierszowaną).

Uczniowie przystępują do realizacji zadania, wykorzystując arkusze papieru plakatowego (flipcharty) lub kartki A4.

(Przydział zadań i objaśnienie: 5 minut, czas wykonania zadań nr 2 i 3: 20 minut)

4. Uczniowie prezentują efekty pracy zespołowej, łącząc zadania z punktów 2. i 3.

Omówienie i podsumowanie całego cyklu zajęć (ankieta ewaluacyjna). (p. 4.: 20 minut)

